

بہ نام خدا

انگل شناسی پزشکی

بہ انضمام:

(قاری شہزی، حشرہ شناسی،

تشخیص آزمائش، تشخیص مولکولی)

مؤلفین:

دکتر محمد احمدی نژاد

دکتر راضیہ توکلی علیایی

دکتر سیف الہ مرتضائی

دکتر سید محمد موسوی

عنوان و نام پدیدآور	انگل شناسی پزشکی: به انضمام (قارچ شناسی، حشره شناسی، تشخیص آزمایشگاهی و تشخیص مولکولی) / مولفین محمد احمدی نژاد - ۱۳۳۰... و دیگران.
مشخصات نشر	تهران: ادبستان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۸۸ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	978-600-196-129-8
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	مولفین محمد احمدی نژاد، راضیه توکلی علیایی، سیف‌اله مرتضائی، سید محمد موسوی.
موضوع	انگل شناسی پزشکی -- قارچ شناسی پزشکی
موضوع	Medical mycology -- Medical parasitology
موضوع	دستنامه‌های آزمایشگاهی Laboratory manuals
رده‌بندی کنگره	RC119
رده‌بندی دیو	۶۱۶/۹۶
شماره کتابخانه ملی	۵۹۱۶۶۱۸

نام کتاب: 'انگل شناسی پزشکی'

مؤلفین: دکتر محمد احمدی نژاد - دکتر راضیه توکلی علیایی

دکتر سیف "مرتضائی" - دکتر سید محمد موسوی

ناشر: ادبستان

لیتوگرافی: طیف نگار

چاپ: دیبا - طنین

نوبت و سال چاپ: چاپ اول ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۵۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۶-۱۲۹-۸

ISBN: 978-600-196-129-8

دفتر مرکزی کتاب آیلار

انقلاب - خیابان شهید منیری جاوید (اردیبهشت) - خیابان شهدای ژاندارمری شرقی - شماره ۱۴۶ (ساختمان آیلار)

تلفن: ۶۶۴۹۴۴۳۱ - ۶۶۴۰۱۲۵۵ دورنگار

فروشگاه شماره ۱ (کتاب آیلار)

انقلاب - روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران - بازارچه کتاب

تلفن: ۶۶۹۵۶۴۳۳ - ۶۶۴۱۱۸۶۵

فروشگاه شماره ۲ (کتاب آیلار)

کریمخان زند - مابین ایرانشهر و خردمند جنوبی - شماره ۱۳۲

تلفن: ۸۸۳۱۹۷۴۰-۱

این اثر مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا پخش یا الکترونیک عرضه کند تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول : انگل شناسی
۱۳	انواع انگل از نظر محل سکونت
۱۴	انواع میزبان
۱۵	انواع عفونت های انگلی
۱۵	رابطه بیماری های انگلی و آب و هوا
۱۶	رابطه بیماری های انگلی و عادات غذایی
۱۶	ایمنی در بیماری های انگلی
۱۷	تقسیم بندی انگل ها
۱۸	تقسیم بندی علمی انگل ها
۱۸	تقسیم بندی انگل ها بر اساس سازمان بهداشت جهانی
۱۹	References
۲۱	فصل دوم : تک یاخته شناسی
۲۱	ساختمان تک یاخته ها
۲۳	اندامک های حرکتی
۲۴	تغذیه
۲۵	کیستی شدن (Encystment)
۲۶	تکثیر و تولید مثل
۲۷	تک یاخته های دستگاه گوارش و تناسلی
۲۹	آمییب ها
۳۰	جنس آنتامبا (Entamoeba)
۳۱	آنتامبا هیستولیتیکا (Entamoeba histolytica)
۳۹	درمان آمیبیازیس

۴۰	آنتامبا هارتمانی (Entamoeba hartmanni)
۴۰	آنتامبا دیسپار (Entamoeba dispar)
۴۱	آنتامبا کولی (Entamoeba coli)
۴۲	آنتامبا ژینژیوآلیس (Entamoeba gingivalis)
۴۲	اندولیماکس نانا (Endolimax nana)
۴۲	یدامبا بوچلی (Iodamoeba butschlii)
۴۳	دی آنتامبا فراژیلیس (Dientamoeba fragilis)
۴۳	آمیپ‌های آزاد بیماری‌زا: (Pathogenic Free-Living Amoeba)
۴۴	فلاژلاتا (Flagellata)
۴۵	تاژکداران - ده‌ای شامل سه جنس می‌باشند
۴۵	ژیاردیا لامبلیا (Giardia lamblia)
۴۷	جنس کیلوماستیکس (Chilomastix)
۴۸	جنس تریکوموناس (Trichomonas)
۴۹	تریکوموناس واژینالیس (Trichomonas vaginalis)
۵۱	سیلیاتا (Ciliata)
۵۱	بالا نتیدیوم کولی (Balantidium coli)
۵۵	تاژک داران خونی و نسجی (Blood and Tissue Flagellates)
۵۸	انواع انگل‌های جنس لیشرمانیا
۶۴	جنس تریپانوزوما (Trypanosoma)
۶۵	تریپانوزوم‌های آفریقای
۶۶	تریپانوزوم‌های آمریکایی
۶۹	تریپانوزوما رانژلی (Trypanosoma rangeli)
۷۱	اسپوروزوا (Sporozoa)
۷۸	اختصاصات مهم اشکال خونی انگل‌های مالاریا
۸۶	نتایج و اهمیت برنامه ریشه کنی مالاریا در ایران
۸۷	پیشگیری دارویی و درمان مالاریا
۸۹	درمان مالاریا در ایران
۸۹	توکسوپلازما گوندی (Toxoplasma gondii)
۹۱	مرفولوژی
۹۴	راه‌های انتقال
۹۸	کریپتوسپوریدیوز (Cryptosporidiosis)

۹۹	ایزوسپوریاژیس (Isosporiasis)
۱۰۰	سارکوسیستیس (Sarcocystis)
۱۰۱	سیکلوسپورا کایتاننسیس (Cyclospora cayetanensis)
۱۰۱	چرخه‌ی زندگی
۱۰۵	منابع

فصل سوم: کرم شناسی ۱۰۷

۱۰۷	طبقه بندی کرم‌ها
۱۰۸	تقسیم بندی درمان بهداشت جهانی
۱۱۰	ترماتودا (Trematoda)
۱۱۳	تقسیم بندی (Classification)
۱۱۳	ترماتودهای کبدی
۱۱۳	فاسیولا هپاتیکا (Fasciola hepatica)
۱۱۶	فاسیولا ژیگانتیکا (Fasciola gigantica)
۱۱۶	دیگروسلیوم دندریتیکوم (Dicrocoelium dendriticum)
۱۱۸	کلونورکیس سیننسیس (Clonorchis sinensis)
۱۲۰	ترماتودهای رودهای
۱۲۰	متاگونیموس یوکوگاوايي (Metagonimus yokogawai)
۱۲۰	اکی‌نوستوما (Echinostoma)
۱۲۲	فاسیولوپسیس بوسکی (Fasciolopsis buski)
۱۲۴	پاراگونیموس وسترمانی (Paragonimus westermani)
۱۲۶	ترماتودهای خونی و نسجی
۱۲۷	شیستوزوما همتوبیوم (Schistosoma haematobium)
۱۳۲	منابع
۱۳۳	سستودا (Cestoda)
۱۳۳	مرفولوژی
۱۳۳	اندام‌های داخلی
۱۳۴	دستگاه تناسلی
۱۳۶	طبقه بندی سستودها
۱۳۶	دیفیلوبوتریوم لاتوم (Diphylobotrium latum)
۱۳۸	تنیا ساجیناتا (Taenia saginata)

۱۴۰.....	انتشار کرم تنیا ساژیناتا در ایران
۱۴۱.....	تنیا سولیوم (Taenia solium)
۱۴۳.....	اکینوкокوس گرانولوزوس (Echinococcus granulosus)
۱۵۰.....	اکینوкокوس مولتی لوکولاریس (Echinococcus multilocularis)
۱۵۰.....	دیپیلیدیوم کانینوم (Dipylidium caninum)
۱۵۱.....	هیمنولپیس نانا (Hymenolepis nana)
۱۵۳.....	هیمنولپیس دیمینوتا (Hymenolepis diminuta)
۱۵۵.....	منابع
۱۵۶.....	نematoda یا نمتودها
۱۵۶.....	نematode
۱۵۷.....	اندام‌های داخلی
۱۶۲.....	تقسیم بندی نمادها بر اساس محل زندگی
۱۶۲.....	نematode های دستگاه گوارش
۱۶۲.....	بیولوژی
۱۶۷.....	انتروبیوس ورمیکولاریس (Enterobius vermicularis)
۱۶۹.....	تریکوcephalus (Trichocephalus)
۱۷۲.....	استرونژیلوئیدس استرکورالیس (Strongylus stercoralis)
۱۷۲.....	بیولوژی
۱۷۳.....	خود آلودگی (Auto Infection)
۱۸۰.....	خانواده آنکیلوستومیده (Ancylostomidae)
۱۸۰.....	آنکیلوستوما دئودناله (Ancylostoma duodenale)
۱۸۴.....	نکاتور آمریکانوس (Necator americanus)
۱۸۶.....	لاروهای مهاجر پوستی
۱۸۶.....	لارو مهاجر احشایی
۱۸۷.....	خانواده تریکواسترانژیلیده (Trichostrongylidae)
۱۹۰.....	انتشار انواع تریکوسترونژیلوس در ایران
۱۹۱.....	نematode های نسجی و خونی
۱۹۳.....	انتشار آلودگی در ایران
۱۹۴.....	نematode های نسجی و خونی
۱۹۵.....	دراکونکولوس مدیننسیس (Dracunculus medinensis)
۱۹۹.....	خانواده فیلاریده

۲۰۰.....	مشخصات کلی فیلرها
۲۰۰.....	ووشرریا بانکروفتی (<i>Wuchereria bancrofti</i>)
۲۰۰.....	مانسونلا استرپتوسرکا (<i>Mansonella streptocerca</i>)
۲۰۰.....	بروگیا مالایی (<i>Brugia Malayi</i>)
۲۰۱.....	اونکوسرکا ولولوس (<i>Onchocerca Volvulus</i>)
۲۰۳.....	لوآ لوآ (<i>Loa loa</i>)
۲۰۶.....	منابع

فصل چهارم: قارچ‌شناسی..... ۲۱۱

۲۱۱.....	بخش اول: کلیات قارچ‌شناسی
۲۱۸.....	طبقه‌بندی قارچ‌ها
۲۱۹.....	قارچ‌های حقیقی یوما (Eumycophyta) و فایته (Fungi)
۲۲۳.....	تفاوت با باکتری‌ها
۲۲۴.....	تشکیل اسپور در قارچ‌ها
۲۲۵.....	بخش دوم
۲۲۵.....	قارچ‌شناسی پزشکی
۲۲۸.....	تقسیم‌بندی بیماری‌های قارچی
۲۲۹.....	تقسیم‌بندی بیماری‌های قارچی بر حسب محل ضایعه در بدن (Topographic grouping)
۲۳۱.....	طبقه‌بندی اپیدمیولوژیکی (Epidemiological grouping)
۲۳۵.....	تشخیص آزمایشگاهی
۲۳۶.....	مروری بر بیماری‌های قارچی مهم در پزشکی
۲۳۷.....	Superficial
۲۳۷.....	درماتوفیت‌ها (Dermatophytes)
۲۳۷.....	رده‌بندی
۲۳۸.....	اشکال کلینیکی
۲۳۹.....	بیماری‌های قارچی احشایی
۲۴۰.....	عفونت مزمن پیشرونده ریوی
۲۴۰.....	هیستوپلاسموزیس منتشره
۲۴۰.....	هیستوپلاسموز مزمن زیر جلدی و مخاطی
۲۴۰.....	تشخیص آزمایشگاهی
۲۴۰.....	آزمایش مستقیم

۲۴۱	تشخیص ایمنولوژیک
۲۴۱	Cryptococcosis کریپتوکوکوزیس
۲۴۱	منظره‌های بالینی
۲۴۲	تشخیص آزمایشگاهی
۲۴۲	کریپتوکوکوس نئو فورمانس
۲۴۲	رینوسپوریدیازیس (Rhinosporidiosis)
۲۴۲	تظاهرات بالینی
۲۴۳	تشخیص آزمایشگاهی
۲۴۳	پنوموسیسیس کریینی
۲۴۳	اپیدمیولوژی
۲۴۳	تظاهرات بالینی
۲۴۴	عفونت خارج ریوی
۲۴۴	تشخیص
۲۴۴	پیشگیری
۲۴۵	درمان
۲۴۶	منابع

فصل پنجم: حشره شناسی ۲۴۷

۲۴۷	بیماری‌هایی که بند پا به عنوان عامل بیماریزا است
۲۴۹	Onchocerca volvulus
۲۵۴	راه‌های آلودگی انسان
۲۵۴	منابع

فصل ششم: روش‌های تشخیص آزمایشگاهی انگل‌ها ۲۵۵

۲۵۵	تشخیص آزمایشگاهی مالاریا
۲۵۵	روش تهیه نمونه خون
۲۵۷	رنگ آمیزی نمونه خون
۲۵۷	روش رنگ آمیزی گیمسا
۲۵۷	تشخیص افتراقی پلاسمودیوم و یواکس، پلاسمودیوم فالسیپارم و پلاسمودیوم مالاریه
۲۵۹	استفاده از روش‌های سرو لوژی در تشخیص مالاریا
۲۶۰	روش‌های آزمایش مدفوع

۲۶۰	۱- روش مستقیم Direct
۲۶۱	روش تغلیظ فرمل اترکنسانتراسیون Formol Ether Concentration
۲۶۴	روش‌های رنگ آمیزی
۲۶۵	کشت پروتوزوئرها (Culture)
۲۶۶	محلول‌های نگهدارنده (Preservative Solutions)
۲۶۶	طرز تهیه فیکساتور P.V.A.
۲۶۷	روش‌های تشخیص آزمایشگاهی لیشمانیوزها
۲۶۹	تست جلدی لیشمانین Leishmanin, Montenegro
۲۶۹	ب: روش‌های تشخیص آزمایشگاهی لیشمانیوز احشایی (کالا آزار)
۲۷۰	روش‌های متداول تشخیص آزمایشگاهی کالا آزار
۲۷۲	روش‌های تشخیص آزمایشگاهی لیشمانیوز جلدی مخاطی
۲۷۳	منابع

فصل هفتم: تشخیص مولکولی انگل‌ها ۲۷۵

۲۷۵	واکنش زنجیرهای پلیمرز (PCR)
۲۷۵	نقش پرایمر در واکنش زنجیرهای پلیمرز (PCR)
۲۷۷	مراحل انجام PCR
۲۷۸	برخی کاربردهای روش PCR در انگل شناسی
۲۷۹	انواع روش‌های متداول PCR
۲۷۹	تشخیص مولکولی توکسوپلازما (Toxoplasma gondii PCR)
۲۸۰	نمونه گیری
۲۸۰	روش مرجع برای تشخیص این بیماری ایمونوفلوئورسانس غیر مستقیم (IFA)
۲۸۰	تشخیص مولکولی لیشمانیوزیس
۲۸۱	نحوه انجام آزمایشات مولکولی
۲۸۱	استخراج DNA
۲۸۲	تشخیص مولکولی تریکوموناس واژینالیس
۲۸۳	استخراج DNA انگل
۲۸۳	تشخیص و تعیین ژنوتیپ تریکوموناس واژینالیس
۲۸۵	تشخیص مولکولی بیماری مالاریا
۲۸۷	منابع

پارازیتیسیم عبارت است از شعور و ادراک یک موجود کوچک برای زیست کردن در داخل یا سطح بدن موجود زنده که این زیست به هزینه او است. اجداد تمام تک یاخته‌ها و کرم‌های انگلی، زندگی آزاد داشته‌اند، قدرت درک انگل شدن یا پارازیتیسیم در طی میلیون‌ها سال ایجاد گردیده است. بنابراین مطالعه و تحقیق جزئیات واکنش و اعمالی که تک یاخته و کرم‌ها طی نموده و بموقعیت کنونی رسیده‌اند چنانچه غیر ممکن نباشد مشکل است. احتمالاً پارازیتیسیم در بین تک یاخته‌های انگلی با خورده شدن توسط حیوانات خون سرد آبی ایجاد گردیده و به سبب مساعد بودن شرایط زیست در دستگاه گوارش حیوانات زندگی انگلی یافته‌اند. سپس به مرور زمان چنان به محیط جدید خو گرفتند که نسبت زیست و تکثیر آزاد را از دست داده‌اند. بتدریج که در اثر تحولات کره زمین حیوانات آبی به خشکی درآمدند انگل‌ها را هم با خود حمل نمودند. بدون شک انگل‌های خونی و نسجی کیفیت و مراحل پیچیده تری را طی کرده‌اند، بدین ترتیب که در بدو امر خود را به دستگاه گوارش حیوانات بی مهره سازش داده‌اند و چون این بی مهره‌ها خون خوار بوده‌اند، انگل‌ها رفته رفته قادر به زیست در حضور خون و تغذیه از آن شده‌اند. از طرف دیگر برسیا بی مهره‌ها به خون حیوان مهره‌دار راه یافته و استعداد سازش با این محیط جدید و غنی را به دست آورده‌اند، بنابراین چنان سازش از راه غیر مستقیم حاصل گردیده است.

در قدیم الایام بیماری‌های انگلی و قارچی در تمام دنیا از جمله ایران بسیار شایع بوده ولی خوشبختانه در عصر کنونی با رونق اقتصادی و بالا رفتن سطح اقتصاد و دانش بهداشتی ایرانیان سه گیری این بیماری‌ها بشدت کاهش یافته است. اما از آنجا که عفونت‌های انگلی و عوامل قارچی همیشه و همه جا یافت می‌شوند همیشه باید خود را برای تشخیص، درمان و پیشگیری و مبارزه با این بیماری‌ها آماده نگه داشت. چون در میان کتاب‌های انگل شناسی و قارچ شناسی یک کتاب جامع مناسب برای آموزش این علوم برای دانشجوین پیراپزشکی به زبان فارسی موجود نبود و از طرفی چنین کتابی به زبان انگلیسی (زبانی که ما قادریم به فارسی ترجمه نمائیم) وجود نداشت بر آن شدیم که با مطالعه متون تحقیقاتی، کتابی در این زمینه به فارسی تألیف نمایم که در زمینه انگل شناسی و قارچ شناسی جامع باشد و بتوان از آن به عنوان یک کتاب درسی برای دانشجوین رشته‌های مختلف پزشکی بویژه پیرا پزشکی استفاده نمود.